

ПЕТРИШИН
Олександр Віталійович —
академік НАПрН України,
президент Національної академії
правових наук України

ЗДОБУТКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ

Вельмишановні панове Президенти України!
Вельмишановний пане Віце-прем'єр-міністр!
Шановні учасники зібрання!

Від імені Національної академії правових наук України дозволяю привітати вас зі святом — 25-річчям незалежності України. Зі здобуттям незалежності на початку 90-х років виникла гостра проблема правового забезпечення становлення української держави, розвитку політико-державних інститутів, формування національної правової системи, яка б відповідала викликам ХХІ ст., європейським стандартам демократії, верховенства права, захисту прав людини та громадянина. Адже монопольним центром правової науки у колишньому СРСР була Москва, розробки якої могли лише поширюватися з урахуванням незначних особливостей окремих союзних республік.

З ініціативи юридичної громадськості, яку представляли провідні освітянські, наукові та правозастосовні органи всіх регіонів України, було утворено Академію правових наук України як всеукраїнську громадську організацію, а пізніше, у 1993 р. — як вищу галузеву наукову установу, засновану на державній власності. Структура Академії об'єднує у своєму складі шість науково-дослідних інститутів — Інститут державного будівництва та місцевого самоврядування, у складі якого Львівська лабораторія прав людини, Інститут інтелектуальної власності, Інститут приватного права і підприємництва, Інститут інформатики та права, Інститут правового забезпечення інноваційного розвитку, Інститут вивчення проблем злочинності та Навчально-наукова лабораторія дослідження проблем політики у сфері боротьби зі злочинністю. З метою координації діяльності у розробленні наукових проблем, що мають важливе значення передовсім для розвитку окремих регіонів, було створено регіональні центри: Київський, Західний, Донецький та Південний.

Академія та її установи беруть безпосередню участь у розробленні та реалізації цілої низки найважливіших загальнодержавних програм щодо адаптації українського законодавства до законодавства ЄС, розвитку юридичної освіти, підвищення правової культури учасників виборчого процесу та референдумів, розвитку інвестиційної діяльності, сприяння розвитку малого підприємництва, профілактики злочинності в Україні, протидії відмиванню доходів тощо. Учені Академії брали участь у розробленні кількох проектів Конституції України, Концепції судово-правової реформи, проекту Закону України «Про судоустрій України», Концепції основних напрямів політики України в галузі прав людини, програми «Стратегія і основні рекомендації щодо тактики боротьби з організованою злочинністю», проектів Господарського, Цивільного, Земельного, Митного, Бюджетного, Кримінального, Цивільного процесуального, Кримінального процесуального кодексів та інших основоположних для національної правової системи законодавчих актів. Так, лише проект Кримінального кодексу України розроблявся 8 років, упродовж яких було підготовлено робочі матеріали обсягом 32 томи. До речі, за результатами аудиту Рахункової палати та Державної фінансової інспекції НАПрН України має найвищий показник упровадження результатів наукових досліджень (понад 90%).

При Академії активно функціонує видавництво «Право» — одне з небагатьох спеціалізованих підприємств, що здійснює підготовку та видання наукової, навчальної, довідкової літератури з правової тематики. Зокрема, у 2003 р. підготовлено і видано Науково-практичний коментар Конституції України (2-ге видання 2011 р.). У 2008 р. опублікована унікальна 5-томна академічна праця «Правова система України: історія, стан та перспективи» (2-ге видання 2011 р., англomовна версія 2013 р.), за яку в 2012 р. авторський колектив було удостоєно Державної премії України в галузі науки і техніки. У 2013 р. до 20-річчя Академії реалізовано новий загальнодержавний проект — 5-томне видання «Правова доктрина Украї-

Виступ президента Національної академії правових наук України О.В. Петришина

ни», зараз триває робота з його перевидання англійською. Розпочато масштабну роботу з підготовки і видання Великої української юридичної енциклопедії у 20 томах.

Журнал «Право України» започаткував 12 додатків, які є спеціалізованими науковими виданнями з найактуальніших проблем правознавства. Наразі триває робота з перекладу на українську конституцій держав — членів ЄС з відповідними коментарями членів Академії.

Установи Академії підтримують творчі зв'язки з Міжнародним центром юридичного захисту прав людини Interights (Велика Британія), Міжнародною асоціацією фінансового права, Міжнародною асоціацією філософії права та соціальної філософії, Міжнародним центром некомерційного права (США), Всесвітньою організацією інтелектуальної власності, Міжнародною асоціацією законодавства та багатьма іншими організаціями і провідними університетами світу. За фінансової підтримки ОБСЄ реалізовано кілька важливих проектів, зокрема щодо розроблення модельних програм з основних юридичних навчальних дисциплін та відповідних підручників, які зможуть використовувати всі навчальні заклади України.

Академія запроваджує нові підходи до підвищення якості дисертаційних досліджень з юридичних наук. НАПрН України доклдала

значних зусиль у питанні реформування системи підготовки наукових кадрів вищої кваліфікації. Зокрема, Академія наполягала на необхідності скорочення наявної мережі спеціалізованих вчених рад із захисту дисертацій, яких у галузі юридичних наук сьогодні налічується понад 100.

За роки незалежності установи Академії стали провідними центрами з відповідних напрямів розвитку юридичної науки. Так, співробітники Науково-дослідного інституту державного будівництва та місцевого самоврядування брали участь у розробленні Концепції внесення змін до Конституції України щодо місцевого самоврядування, яка дістала підтримку з боку Венеційської комісії та міжнародних експертів. За 1,5 року колективом Інституту було підготовлено матеріалів на 6 тис. сторінок, наші вчені працювали і вдень, і вночі, без вихідних і відпусток, розуміючи, як це потрібно зараз державі.

Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності нині задіяний майже в усіх євроінтеграційних процесах, які відбуваються в Україні. Колектив Інституту ставить перед собою досить амбітне завдання — створити національну систему захисту інтелектуальної власності, без якої сьогодні неможливий сучасний поступ українського суспільства і розвиток інноваційної економіки.

Науково-дослідний інститут правового забезпечення інноваційного розвитку в ініціативному порядку розробив проект Інноваційного кодексу України, регулятивним впливом якого охоплюються основні аспекти реалізації

відносин у науково-технічній та інноваційній сфері. Слід підкреслити значущість підготовки проекту першого в Україні Закону «Про трансфер технологій», проектів законів «Про внесення змін до Закону України «Про інноваційну діяльність» та багатьох інших законодавчих актів.

Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва виконує фундаментальні та прикладні дослідження з приватноправового регулювання ринкових відносин, правового забезпечення підприємництва в Україні, узагальнює вітчизняний і світовий досвід регулювання приватноправових відносин.

У Науково-дослідному інституті інформатики і права розвиваються наукові школи інформаційного права, правової інформатики та інформаційної безпеки (в галузі юридичних наук), які нині мають загальнонаціональне значення. Вчені Інституту досліджують актуальні правові проблеми становлення і розвитку інформаційного суспільства та інформаційної діяльності, розробляють складові електронного парламенту, проблеми інформаційної безпеки та юридичної відповідальності за правопорушення в інформаційній сфері тощо.

У Науково-дослідному інституті вивчення проблем злочинності ведеться робота з підготовки проектів, внесення змін і доповнень до законодавчих актів України щодо регулювання різних аспектів боротьби зі злочинністю. Так, за участю фахівців Інституту розроблено Кримінальний, Кримінальний процесуальний, Кримінально-виконавчий кодекси України.

Дякую за увагу!